

O socialismu.

Píše Karel Beránek.

Pokračování.

Není také správně vytýkáti socialismu fantastičnost a nepraktičnost. Socialismus organizovaný ve stranu účastní se živě na práci okamžiku, na práci dne, jak vidíme na socialistech rakouských bojujících o všeobecné právo hlasovací, na socialistech francouzských, kteří stáli v přední řadě boje proti nové církvi.

Tak zvané praktické hnutí dělnické, na př. odborové hnutí dělnictva amerického, zapomíná často na zájmy dělnictva jako celku, obětující zájmy ty pro okamžikový úspěch. Co jiného, než přiznání se k této chybě je poslední výzva presidentova americké federace práce Samuela Gompersa, aby se dělnictvo jako takové účastnilo politických bojů. Je to pouze doznání, že po 25 let zapomínala Americká Federace práce na zbraň, kterou má dělnictvo v hlasovacím lístku v politické moci. Že ani nyní nehodlá odborové organizované dělnictvo postupovat samostatně je opět jen důkazem, jak často tak zv. praktické hnutí dělnické je nepraktické. Sám "Independent," časopis měšťácký, prorokuje Gompersovi opětný nezdar na této cestě.

Socialismus má pevný, vytčený cíl. Jeho vzrůst ale není jen následkem tohoto pevně vytčeného cíle, nýbrž i následkem jeho praktické, dělnictvu prospěšné činnosti v životě dneška. Socialismus musí zůstat v nejužším spojení s dělnickým hnutím, nebo jinak ztrácí půdu pod nohama. To však nevylučuje nijak účast vrstev jiných ve hnutí sociálním a socialistickém. Ovšem budou to na delší ještě dobu pouze jednotlivci z vrstev těch, ale to na věci pranic nemění. Vždyť i před revolucí francouzskou byli to šlechtici namozé, baron Holbach, Voltaire, Montesquien, kteří chystali revoluci měšťáctva a byl to hrabě Mirabeau, jenž byl nejlepším jejím řečníkem.

Než o tom v kapitole následující.

V.

V počátcích novodobého učení socialistického setkáváme se s anglickým továrníkem, francouzským šlechticem a francouzským obchodníkem, kteří první čítají obrysy socialistických teorií. Je to Robert Owen, továrník v New Lanarku, hrabě Saint-Simon a Charles Fourier. Charles Fourier byl obchodním cestujícím, tedy proletářem. Jak patrně, není tedy dělník theoretikem socialismu, alespoň ne v dobách nejprvnějších. Teprve Vilém Weitling, tovaryš krejčovský byl skutečným dělníkem, který přispěl svými spisy k šíření socialismu.

A byla to hlavně intelligence, která se stala mluvčím socialismu. Karel Marx vystudoval universitu, Bedřich Engels gymnasium. — Jaures ve Francii, Vanderwilde v Belgii, Kautský v Německu, Adler v Rakousku jsou rovněž příslušníci třídy intelligenci.

Je bezesporo, že i z dělnictva vyšli mnozí z vůdců dělnického hnutí.

Bebel byl dělníkem soustružnickým, Auer sedlářem, Allemane ve Francii typografem, Anseele v Belgii dělníkem atd. Hlavně v odborovém hnutí dělníkem stojí v popředí dělníci samotní.

Co chce těmito fakty dokázat je toto: Intelligence nikdy nejevila vůči socialismu odporu třídního. Pravda, jsou mnozí inteligenti, kteří stojí na straně opáčené, ale to je lehké vysvětlitelné. Za vlády kapitalismu je příslušnost k politickým stranám kapitalistickým pro inteligenta mnohem spíše zárukou zdaru a úspěchu nežli př-

slušnost k socialismu. Ovšem na-proti tomu kněžstvo až na malé výminky naprosto mizivě stavělo a staví se stále proti socialismu značně nepřátelsky. Příčinou toho jest ovšem hlavně ta okolnost, že socialismus zaujal proti církvím stanovisko naprosto odmítavé.

Zajímavá je kapitola o zemědělcích a socialismu. Zemědělský dělník je socialismu dosti přístupným, kdežto u rolníků, farmářů, naráží socialismus na značný odpor. Farmář lpe na půdě. Ač i jeho závislost na kapitálu roste neustále na jedné straně zadlužením hypotečním, na straně druhé vztahy k trustu zemědělských strojů, k dopravním společnostem a k obilním spekulantům, přece jen nevidí svoje největší nepřátele na straně této, nýbrž jen na straně proletariátu.

A přece i mezi rolnictvem vznikají proudy, které jasně svědčí o tom, že rolník sám necítí se dosti silným, aby v konkurenčním zápase doby přítomné s úspěchem se udržel. V Dánsku na př. se rozšířila rolnická kooperace v míře velmi značné. Pravda, vztahuje se převážně na mlékařství, výrobu másla, obchod s vejci, ale faktem jest, že i rolník zvyká si na součinnost se spoludruhny na sdružování, na společnou akci.

A není nijak vyloučeno, že toto sdružování se rozšíří ještě na řadu jiných oborů práce zemědělské.

Ovšem je zde stále otázka, jakým způsobem rozřeší socialismus problém práce zemědělské. Zajímavé však jest, že v Australii již dnes stát zůstává vlastníkem půdy, pronajímá jí pouze. Ostatně není posud nutno se problemem tím zabývat v črtě tak stručné jako je tato dopodrobna. Je možno, že za společenského zřízení socialistického bude zemědělcům, kteří nemají větších farem, než na jaké stačí práce jejich a příslušníků jejich rodiny ponechána možnost, aby spravovali své farmy i nadále, pokud sami neuznají za výhodnější účastnit se těch výhod, jež společenská výroba je s to přinést i zemědělství.

Než faktem zůstává už dnes, že největším nepřitelem farmáře není dělník, nýbrž kapitalista. A zkrusit své kapitálu není ochotna ani jedna z vládnoucích politických stran.

V Čechách, na Moravě a jinde pozorujeme, že mezi malými zemědělci už namoze pomínlou obavy před socialismem, neboť rolníci jasně vidí, že velkostatkář je mnohem nebezpečnějším, než socialista. Ovšem nejedná se při tom o sedláky-barony, o tak zv. statkáře Podřipska, nýbrž o chalupníky a domkáře západních a jižních Čech. — Otázka zemědělská bude jednou z nejzávažnějších při příští přípravě společenských řádů. Tolik však lze říci již dnes: Rozřešena být může a to úspěšně. Není nijak nutno, aby jediné vyvlastněním zjednálo se převodění zemědělství do nového řádu věci. Jest řada jiných cest, vykoupení, postup, atd. které mohou postupně učiniti i pádu majetkem společnosti. —

Střední vrstvy mizí dnes již, zvolna sice, ale stále. A mnozí z příslušníků těchto středních vrstev (hostinářů, krejčů, pracujících pro velkosklady a pod.) jsou vlastně jen jednateli kapitálu, jeho zřizenci. Víme, že i v řadách jejich je mnoho nepřátel socialismu, ale rovněž jest jisto, že mnozí z přesvědčení, i jako bývalí dělníci pevně trvají na zásadách socialismu.

Velká massa inženýrů, správců továren, chemiků, technických úředníků a pod. dnes není ničím více a ničím méně než lépe, někdy i skvěle placenými dělníky námezdnými.

Ti by v příští společnosti dojísta rovněž zaujali místa jejich schopnostem přiměřená. Je totiž kolektivism učení, které nehlásá, že vynálezce musí žít z prostředků takových jako dělník, ale které naprosto odsuzuje příjem bez práce a bez zásluh. Je jisto, že toto námezdní dělníci stojící dnes proti socialismu, budou, když dojde k změně, dosti rozumnými, a by uznali, že pro ně není nový společenský řád ztrátou.

Zásadní nepřítelství vůči socialismu lze tedy očekávat jenom na straně průmyslových baronů, na straně spekulujících finančníků a placených zbrojnošů kapitalismu.

Stanoviskem jedné části myslících lidí jest, že sice dnešní společenské poměry nejsou dokonale, že však společenské reformy nemění nic na podstatě dnešní společnosti jsou s to zabrániti pronikavé přeměně společenského řádu.

Než o tom v kapitole jiné.

VI.

Každé hnutí sociální projevuje se dříve či později i snažením politickým. Je to pochopitelno, neboť politika je, neb alespoň měla by býti praktickou sociologií, vědou o společnosti.

Není tudíž nijak podivno, že také socialismus brzo po svém vzniku bral se na cesty práce politické. Akce ta roku 1848 jevila se v podnikání revolučním. Později, hlavně po založení Internacionály r. 1864 založeny byly politické strany dělnické. Agitace Lassalova r. 1863 vyvolala v život politickou stranu socialistickou v Německu. O několik let později následovalo Rakousko. Francie po Komuně přikročila znovu k organizování socialistické strany politické roku 1879.

Není nutno, aby každý socialista byl příslušníkem politické strany socialistické. Ne každý příslušník politické strany socialistické je také zásadním socialistou. To jsou běžné věci, které na obou stranách, v táboře protivníků socialismu, i v táboře socialistickém jsou časem přehlíženy, časem nepochopeny.

Než o tom zmínil jsem se již v kapitolech úvodních a proto nyní zůstaíme při hlavním tématu našem: socialismu jako straně politické.

(Pokračování.)

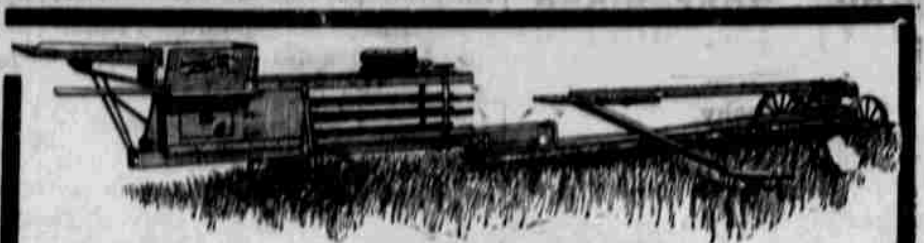
Sladká potrava a kyselost žaludku.

Mnozí lidé se domnívají, že kyselost v žaludku jest pouze následkem požití většího množství sladké potravy. Často jest žaludek onemocnělý, pozoruje se kyselost v něm, nemocný má špatný dech, hořkost v ústech, bolení hlavy, ošklivost, zvrací, cítí bolesti v žaludku a následuje pak ještě mnoho jiných příznaků. Toho se můžete uvarovati užíváním Severovy žaludeční hořké, tohoto příjemného a působivého léku, který každý z těch tisíců lidí, již měli příležitost jej zkusiti v posledních 25 letech, chválí a odporučuje. Cena 50c a \$1. Ve všech lékárnách aneb u W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

OMAHA

Loan & Building Association

pfestěhuje se dnem 1. června 1906 do jich nových úřadoven na jihu vých. rohu 16. a Dodge ul., kdež všichni staří i noví podnikatelé budou srdečně vítáni. Společnost tato platí 6 procent na vaše úspory a obstarává půjčky na domoviny na měsíční snadno splátky. Geo. W. Nattinger, tajemník. G. W. LOONIS, předsa.

I. H. C. tažný balící lis

TOTO jest lis pro rolníka, který nechce býti závislým na kontraktním, zjednaném balíči. Nefebz žádný jiný sly bascí mlmo vešich koní—va vší pravidelní pomocí práci tu zastanou—můžete baliti v prázdnom vašem čase, nebo kdykoliv jindy budete chtít. Jest to plně se otáčející lis velké síly a schopný těžké práce. Jest zhotoven hlavně z ocele a železa, a komora zhotovena jest z nejlepší oceli a roby se zvláště tvrzené oceli. Tlak jest vyv.ován tahem místo tlakem, jak tomu až dosud bylo u obyčejných press—velká přednost. Hřídel tohoto stroje jest pouze 4 palce nad zemí, takže koně snadno jej př. kročí. A jest tak sestaven, že čím větší jest tlak na balík, snadněji kůží lis ten táhne. I. H. C. lis má velkou pracovní desku a velký otvor přijímač. Válcový podavač, který semo do komory podává, zajišťuje čistou, pravidelnou práci. I. H. C. lisy hotoveny jsou ve dvou velikostech, jednokoňský a dvoškoňský. S kterým koliv z nich můžete zhotoviti tak tuhé a formenné balíky, že můžete snadno naložiti 20,000 liber sena na káru. Nezáleží na tom co balíte, timotku, jetel, slámu, alfalfa, ne o sbytky, vhlédáte, že I. H. C. pressy konají svou práci. Chcete-li lis, který umožní vám baliti vaše seno rychle a s úsporou—lis, který jest znám svou příhodností, lehkým chodem, a svou krásnou prací—problémejte si I. H. C. press. I. H. C. lisy nejsou žádným pokusem. Oba, jedno i dvoškoňský, jsou již po dlouhou dobu používány v každém okolí, kde seno se pěstuje. Jednokoňský lis dělá balíky 14x18 palech, dvoškoňský hotoví velikosti 14x18 a 17x20. Přihlaste se o nejbližšího našeho jednatele, anebo pište nám o knížku o strojích na balení sena, která obsahuje všechny podrobnosti. INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY OF AMERICA, (Inkorporovaná) Chicago, Illinois, U. S. A.

Poměry ve velkých městech se stále horší, mzdy klesají, hledání práce se stává obtížnějším. Kdo může, a nehlídá si zaopatřiti šťastnou a neodvislou budoucnost v čas, ten je svým a rodiny škůdcem. Zaopatřte se v čas koupí farmy, která vám poskytne nejen živobytí, ale zachová i kapitálek na stará kolena a prodlouží váš život. Za \$400 koupíte malou farmu ve Virginii, pověstně svým zdravým, mírným podnebím, o 25 akrech, s pěkným malým domkem, na níž můžete pěstovati zeleninu a ovoce, aneb chovatí drůbež. Farmy ty nalézají se 2 míle od Waverly, krásného malého města na N. & W. dráze. Ve Virginii nalézají se již několik zdárně zkvétajících českých osad. Pište si o podmínky a další podrobnosti. Chcete-li koupiti větší obilní farmy v jednom z nejlepších států, máme je v Lyman okresu v Jižní Dakotě, v okolí Presho, podél odbočky C., M. & St. P. dráhy. Okres ten jest znám svou znamenitou koralou, která po několik posledních roků obdržela na výstavě státní vždy první cenu. Nabízíme vám menší již zařízené farmy o 80 a 160 akrech jakož i 200 sekcí nejlepší půdy, z níž každá stopa může být vzdělána, za \$13.50, \$14.50 a \$15.50. Třetina aneb polovic k složení hotové, ostatní na splátky dle přání. Pozemky tyto vstupnou o 100 až 200 procent, jakmile odbočka dráhy bude dokončena.—Máme též na prodej vzdělané farmy a pozemky v Kansasu, Michiganu, Missouriu, Minnesotě, Oklahomě, Ind. území, Sev. Dakotě a Texasu. Pište o ceny a popis. Na odpověď přiložte poštovní známku. Přejete-li si vyměnití farmy za chicagské majetky, aneb tyto za farmy obraťte se na nás.—Potřebujete-li dobré a spolehlivé dělníky, posloužíme vám. Vůbec jsme k vašim službám v jakýchkoli záležitostech, jež vyžadují rychlé a spolehlivé jednání. 41-

Česká Emigrační Pozemková a Pracovní Kancelář,
294 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Illinois Central
CENTRAL VALLEY ROUTE
RAILROAD

Ceny pro hledatele domovů
po Illinois Central dráze do

míst v Minnesotě, Severní Dakotě a kanadském severozápadu. Lístky na prodej každý úterek po dobu letních měsíců za jedno jízdné více \$2 00 za okružní cestu, platné na 21 den ode dne prodeje. Osobně provázený výlet pořádan bude z Omahy 15. května do Senticel Butte, Billings Co., Sev. Dakota. Vlaky vyjedou z Omahy v 8 hodin ráno a v 8:30 hodin večer. O ceny a bližší podrobnosti ptejte se v č. 1402 Farnam ul., nebo pište

SAMUEL NORTH,
District Passenger Agent, - Omaha, Neb.

NA PRODEJ!

Zařízené **Farmy** Výtečné podmínky.

Česká Ústřední Pozemková Kancelář
JAN JANÁK, ředitel.
508 West 25th Street, Chicago, Ill.

Pište si o popisy.